

FERDINAND POSTMA-BIBLIOTEEK
— P.U. VIR C.H.O —

DIE BEHEER OOR BLANKE-ONDERWYS IN SUID-AFRIKA
IN HISTORIES-PEDAGOGIESE PERSPEKTIEF

deur

HENDRIK JOHANNES STEYN B.A. M.Ed

Proefskrif voorgelê ter vervulling

van die

vereistes vir die graad

DOCTOR EDUCATIONIS

in die

Departement Historiese en Vergelykende Opvoedkunde

POTCHEFSTROOMSE UNIVERSITEIT

VIR

CHRISTELIKE HOËR ONDERWYS

Promotor: Prof. dr. S.S. Barnard

POTCHEFSTROOM

Julie 1980

VOORWOORD

By die afhandeling van hierdie studie word die volgende dankbaar vermeld:

aan God kom toe al die eer,

prof. S.S. Barnard wat met sy akademiese deeglikheid

bekwame en geduldige leiding verskaf het,

Hein Viljoen vir die taalversorging,

Isabel de Beer vir die netjiese opstel van die figure,

Marie vir die tikwerk,

die personeel van die Ferdinand Postma-biblioteek vir

hulle vriendelike hulpverlening,

Marie en Peet vir hulle opoffering en ondersteuning en

aan my ouers vir hulle aanmoediging.

Die skrywer

INHOUD

1	INLEIDING	1
1.1	PROBLEEM EN TAAKSTELLING	1
1.2	VELD VAN ONDERSOEK	3
1.3	METODE VAN ONDERSOEK EN BRONNESTUDIE	5
1.4	STRUKTURERING	7
1.5	BEGRIPSBEPALING	9
1.5.1	Onderwysbeleid	10
1.5.2	Beheer oor die onderwys	10
1.5.3	Beheerstrukture	11
1.5.4	Gesentraliseerde en gedesentraliseerde onderwysbeheer	12
1.5.5	Horisontale en vertikale verdeling van die onderwysbeheer	12
1.6	PROBLEME WAT ONDERVIND IS	13
1.7	AFKORTINGS	13
2	DIE GRONDLEGGING VAN DIE BEHEER OOR BLANKE-ONDERWYS IN DIE KAAPKOLONIE, 1652-1838	15
2.1	ORIËNTERING	15
2.2	ONDERWYSBEHEER IN NEDERLAND ONMIDDELLIK VOOR DIE KOMS VAN JAN VAN RIEBEECK NA DIE KAAP DIE GOEIE HOOP	17
2.3	ONDERWYSBEHEER AAN DIE KAAP DIE GOEIE HOOP TYDENS DIE REGIME VAN DIE HOLLANDS OOS-INDIESE KOMPANJIE, 1652-1795	20
2.3.1	Inleiding	20
2.3.2	Die aandeel van die staat in die onderwysbeheer	20
2.3.3	Die plek van die kerk in die onderwysbeheer voor 1795	23
2.3.4	Ouerdeelname aan die onderwysbeheer	26
		i

2.3.5	Evaluering	27
2.4	GROTER STAATSBEHEER OOR DIE ONDERWYS TYDENS DIE DE MIST-TYDPERK, 1802-1806	28
2.4.1	Historiese perspektief	28
2.4.2	Onderwysbeheer soos bepaal deur die Skoolorder	31
2.4.2.1	Sentrale beheer	31
2.4.2.2	Plaaslike beheer	33
2.4.3	Slotbeskouing	33
2.5	DIE BEGIN VAN DIE BRITSE INVLOED OP DIE ONDERWYSBE- HEER IN DIE KAAPKOLONIE, 1806-1836	36
2.5.1	Ter inleiding	36
2.5.2	Die beheer oor die onderwys in die Kaapkolonie, 1806-1814	38
2.5.3	Veranderings in die onderwysbeheer gedurende die tydperk 1814 tot 1836	42
2.6	SAMEVATTING	46
3	BEHEER OOR DIE ONDERWYS IN DIE KAAPKOLONIE, 1839-1909	49
3.1	INLEIDING	49
3.2	DIE AANSTELLING VAN 'n SUPERINTENDENT-GENERAAL VAN ONDERWYS EN ENKELE ONTWIKKELINGE IN DIE ONDERWYSBE- HEER, 1839-1865	49
3.2.1	Sentrale onderwysbeheer	50
3.2.2	Plaaslike onderwysbeheer, 1839-1865	53
3.2.3	Samevatting	57
3.3	DIE ONDERWYSWET VAN 1865 EN DIE INVLOED DAARVAN OP DIE BEHEER VAN DIE ONDERWYS	61
3.3.1	Enkele aanbevelings van die Watermeyerkommissie (1863) betreffende die onderwysbeheer in Kaapland	61
3.3.2	Sentrale en plaaslike beheer oor die onderwys	63
3.3.2.1	Sentrale beheer	63

3.3.2.2	Plaaslike beheer	64
3.3.3	Oorsig	65
3.4	ENKELE ONTWIKKELINGE IN DIE ONDERWYSBEHEER TYDENS DIE TYDPERK 1865-1904	67
3.4.1	Enkele probleme wat in die beheer oor die onderwys bestaan het	67
3.4.2	Aanbevelings van die De Villierskommissie (1878) insake onderwysbeheer	68
3.4.3	Verbeteringe in die sentrale onderwysbeheer, 1892-1904	70
3.5	'n NUWE ONDERWYSBEHEERSTRUKTUUR NA AANLEIDING VAN DIE SKOOLRAADWET, 1905 (WET 35 VAN 1905)	71
3.5.1	Inleiding	71
3.5.2	Die instelling van skoolrade as plaaslike onderwysbeheerliggame	72
3.5.3	Skoolkomitees as plaaslike beheerliggame	75
3.5.4	Betekenis van die Skoolraadwet, 1905	76
3.6	KRITIESE OORSIG	78
4	BEHEER OOR DIE ONDERWYS IN TRANSVAAL	82
4.1	ORIËNTERING	82
4.2	ONDERWYSBEHEER IN TRANSVAAL VOOR 1852	83
4.2.1	Inleiding	83
4.2.2	Die kerk se afwesigheid in die onderwysbeheer	84
4.2.3	Die gebrek aan staatsdeelname aan die onderwysbeheer	85
4.2.4	Ouerbeheer in die onderwys in Transvaal tot 1851	85
4.3	DIE BEGIN VAN GEORGANISEERDE ONDERWYS EN ONDERWYSBEHEER IN TRANSVAAL, 1852-1865	86
4.3.1	Die Van der Linden-onderwysreglement	86
4.3.2	Die Van der Hoff-onderwysreglement (1853) en die uitbreiding van kerklike beheer oor die onderwys	88

4.3.3	Die begin van staatsbeheer oor die onderwys, 1859	89
4.4	DIE VESTIGING EN DIE ONTWIKKELING VAN 'n BEHEER- STRUKTUUR OOR DIE ONDERWYS IN DIE ZAR, 1866-1899	93
4.4.1	Onderwysbeheer en die Onderwyswet van 1866	93
4.4.1.1	Sentrale beheer oor die onderwys	94
4.4.1.2	Plaaslike beheer oor die onderwys	96
4.4.1.3	Die implikasies van die Onderwyswet van 1866 vir die onderwysbeheer	98
4.4.2	Vernuwing van die onderwysbeheer deur die Burgers-onderwyswet (Wet 4 van 1874)	102
4.4.2.1	Inleiding	102
4.4.2.2	Sentrale beheer oor die onderwys	103
4.4.2.3	Veranderinge ten opsigte van die plaas= like onderwysbeheer	105
4.4.2.4	Enkele opmerkinge insake die onderwys= beheer soos gereël deur die Burgers- onderwyswet	106
4.4.3	Onderwysbeheer na die eerste anneksasie van Transvaal deur Brittanje, 1877-1881	109
4.4.3.1	Inleiding	109
4.4.3.2	Die onderwysbeheer ingevolge Wet 10 van 1880	111
4.4.4	Onderwysbeheer tydens die tydperk 1882-1892	112
4.4.4.1	Oriëntering	112
4.4.4.2	Algemene beginsels in die Du Toit-wet (Wet 1 van 1882) met betrekking tot die onderwysbeheer	114
4.4.4.3	Sentrale beheer oor die onderwys	115
4.4.4.4	Plaaslike onderwysbeheer	117
4.4.4.5	Die implikasies van die Du Toit-wet vir die onderwysbeheer	118
4.4.5	Onderwysbeheer tydens Superintendentskap van dr. N. Mansvelt, 1892-1899	121
4.4.5.1	Veranderinge in die sentrale onderwysbeheer kragtens Wet 8 van 1892	121

4.4.5.2	Verbetering in die stelsel van plaaslike beheer	123
4.4.5.3	Implikasies van die maatreëls getref deur Mansvelt	126
4.5	ONDERWYSBEHEER IN TRANSVAAL TYDENS DIE TYDPERK VAN BRITSE BESTUUR, 1899-1910	128
4.5.1	Onderwysbeheer tydens die Tweede Vryheidsoorlog	128
4.5.2	Onderwysbeheer soos gereël by Ordonnansie 7 van 1903	132
4.5.2.1	Sentrale beheer oor die onderwys	132
4.5.2.2	Plaaslike beheer oor die onderwys	134
4.5.2.3	Samevatting van die onderwysbeheerreëlings soos getref by Ordonnansie 7 van 1903	136
4.5.3	Veranderinge in die onderwysbeheer soos voorgestel deur Selborne, 1905-1907	138
4.5.3.1	Inleiding	138
4.5.3.2	Voorstelle in die Selborne-memorandum om in die vraag na groter plaaslike seggen= skap in die onderwys te voorsien	139
4.5.3.3	Uitbreiding van die sentrale onderwysbeheer	140
4.5.3.4	Aanpassing van die plaaslike beheer na aan= leiding van die aanbevelings vervat in die Selborne-memorandum	142
4.5.3.4.1	Skoolrade	143
4.5.3.4.2	Plaaslike adviserende skoolkomitees	144
4.5.3.5	Die betekenis van die Selborne-memorandum vir die onderwysbeheer	145
4.5.4	Die Smuts-wet (1907) en die reëling van die onderwysbeheer tydens die tydperk van Ver= antwoordelike Selfbestuur in Transvaal, 1907-1910	148
4.5.4.1	Inleiding	148
4.5.4.2	Sentrale beheer oor die onderwys	150
4.5.4.3	Plaaslike beheer oor die onderwys	152
4.5.4.3.1	Skoolrade	152
4.5.4.3.2	Skoolkomitees	154

4.5.4.3.3	Beheerrade	155
4.5.4.4	Implikasies van die Smuts-wet vir die onderwysbeheer	155
4.6	SAMEVATTING	156
5	DIE ONTWIKKELING VAN DIE ONDERWYSBEHEER IN DIE ORANJE-VRYSTAAT, 1838-1909	160
5.1	INLEIDING	160
5.2	ONDERWYSBEHEER IN DIE TRANSORANJE, 1838-1848	162
5.2.1	Onderwysbeheer tydens die vestigingsjare, 1838-1848	162
5.2.2	Die Britse owerheid se invloed op die Oranje=riviersoewereiniteit en die veranderinge in onderwysbeheer, 1848-1854	162
5.3	ONDERWYSBEHEER TYDENS DIE REPUBLIKEINSE TYDPERK IN DIE ORANJE-VRYSTAAT, 1854-1899	165
5.3.1	Onderwysbeheer na Republiekwording, 1854-1862	165
5.3.2	Nuwe reëlins betreffende die onderwysbeheer na aanleiding van die Onderwyswet van 1863	169
5.3.2.1	Sentrale beheer oor die onderwys	170
5.3.2.2	Die plaaslike beheer oor die onderwys volgens die Onderwyswet van 1863	171
5.3.3	Verbeterde reëling ten opsigte van die onderwysbeheer soos uiteengesit in Or=donnansie 5 van 1872	174
5.3.3.1	Die reëling met betrekking tot die sentrale onderwysbeheer	175
5.3.3.2	Plaaslike onderwysbeheer in die Oranje-Vrystaat volgens Ordonnansie 5 van 1872	177
5.3.3.3	Die implikasie van die Ordonnansie van 1872 insake die onderwysbeheer in die Oranje-Vrystaat	179
5.3.4	Onderwysbeheer tydens die Superintendentskap van Brebner, 1874-1899	182

5.3.4.1	Inleiding	182
5.3.4.2	Onderwysbeheer soos gereëi deur Ordonnansie 1 van 1874	183
5.3.4.3	Die konsolidasie van onderwyswetgewing in die Oranje-Vrystaat, 1891	185
5.3.4.3.1	Die sentrale onderwysbeheer	186
5.3.4.3.2	Plaaslike onderwysbeheer	186
5.3.4.4	Enkele kenmerke van die onderwysbeheer tydens die republikeinse tydperk in die Oranje-Vrystaat, 1874-1899	188
5.4	ONDERWYSBEHEER TYDENS DIE BRITSE REGERINGS- TYDPERK IN DIE ORANJERIVIERKOLONIE, 1899-1909	191
5.4.1	Onderwysbeheer tydens die Anglo-Boereoorlog, 1899-1902	191
5.4.2	Onderwysbeheer kragtens Ordonnansie 27 van 1903	193
5.4.2.1	Sentrale onderwysbeheer	193
5.4.2.2	Plaaslike beheer oor die onderwys	194
5.4.2.3	Die uitwerking van Ordonnansie 27 van 1903 op die onderwysbeheer	197
5.4.3	Die invloed van Ordonnansie 29 van 1905 op die onderwysbeheer van die Oranjerivierkolonie	199
5.4.4	Onderwysbeheer tydens die tydperk van Verantwoordelike Selfbestuur, 1907-1909	202
5.4.4.1	Die sentrale onderwysbeheer in die Oranje-Vrystaat na aanleiding van Wet 35 van 1908	204
5.4.4.2	Plaaslike beheerliggame	206
5.4.4.2.1	Die skoolrade	206
5.4.4.2.2	Die plaaslike skoolkomitees	208
5.4.4.2.3	Die beheerrade	209
5.4.4.3	Enkele praktiese implikasies van die Hertzog-onderwyswet (Wet 35 van 1908) met betrekking tot die onderwysbeheer in die Oranjerivierkolonie	210
5.5	SAMEVATTING	212

6 ONDERWYSBEHEER IN NATAL, 1836-1910	216
6.1 INLEIDING	216
6.2 ONDERWYSBEHEER IN DIE REPUBLIEK VAN NATALIA, 1838-1842	217
6.3 BEHEER OOR DIE ONDERWYS IN NATAL, 1842-1856	219
6.4 ONDERWYSBEHEER IN NATAL TYDENS DIE TYDPERK 1857-1892	225
6.4.1 Die Raad van Onderwys, 1858	225
6.4.2 Die aanstelling van 'n Superintendent van Onderwys (1859) en die ontwikkeling van die onderwysbeheer van 1859-1876	226
6.4.3 Die aanbevelings van die Kommissie van On= derwys (1873) met betrekking tot die onder= wysbeheer	228
6.4.4 Die eerste onderwyswetgewing in Natal, 1877	230
6.4.4.1 Enkele bepalinge van Wet 15 van 1877	230
6.4.4.2 Implikasie van die Onderwyswet (1877) vir die onderwysbeheer	232
6.4.4.3 Evaluering	233
6.5 ONDERWYSBEHEER IN NATAL TYDENS DIE TYDPERK VAN VERANTWOORDELIKE SELFBESTUUR, 1893-1909	234
6.5.1 Verandering in die onderwysbeheer ingevolge Wet 5 van 1894	234
6.5.2 Betekenis van Wet 5 van 1894 vir die onder= wysbeheer	237
6.5.3 Die invloed van die verslag van die Onderwys= kommissie van 1909 op die onderwysbeheer	238
6.6 OORSIG	241
7 DIE VRAAGSTUK VAN VERDEELDE BEHEER OOR BLANKE- ONDERWYS IN SUID-AFRIKA, 1910-1966	245
7.1 INLEIDING	245
7.2 UNIFIKASIE EN DIE REËLING VAN DIE ONDERWYSBE= HEER DEUR DIE ZUID-AFRIKAWET (1909)	247

7.3	DIE ONTSTAAN EN BESTENDIGING VAN DIE VERTIKALE VERDELING VAN ONDERWYSBEHEER IN SUID-AFRIKA, 1910-1962	251
7.3.1	Inleiding	251
7.3.2	Pogings om die onduidelikheid met betrekking tot die begrip "hoger onderwijs" op te los, 1910-1916	251
7.3.3	Die aanbeveling van die Jaggerkommissie (1916) ten opsigte van die onderwysbeheer in Suid-Afrika	254
7.3.4	Sekere soorte spesiale onderwys onder beheer van die UOD (1917)	255
7.3.5	Uniale wetgewing en ander verwickelinge met betrekking tot die verdeling van onderwysbeheer in Suid-Afrika, 1917-1928	256
7.3.5.1	Inleiding	256
7.3.5.2	Die onderwyswette van 1922 en 1923 met betrekking tot die beheer van die onderwys	257
7.3.5.3	Die Durban-konferensie, 1924	258
7.3.5.4	Die oornome van beroepsonderwys deur die Unie-onderwysdepartement (1925)	259
7.3.5.5	Die Wet op Beroepsonderwys en Spesiale Skole, 1928 (Wet 29 van 1928)	262
7.3.5.6	Die Wet op Verdere Wysiging van die Provinsiale Subsidies en Belastingbevoegdhede, 1935 (Wet 50 van 1935)	265
7.3.6	Die oordrag van landbouskole aan provinsiale onderwysowerhede, 1937	265
7.3.7	Die Kinderwet van 1937 en die verbetering van die nywerheidskoolstelsel	267
7.3.8	Die Konsolidasie- en Wysigingswet op Finansiële Verhoudinge (Wet 38 van 1945)	267
7.3.9	Die Wet op Spesiale Skole, 1948	269
7.3.10	Die bevestiging van die stelsel van vertikale verdeelde onderwysbeheer by die Wet op Beroepsonderwys, 1955	270

7.3.11	Gebeure in die Parlement ten opsigte van die vraagstuk van verdeelde onderwysbeheer	272
7.3.12	Die vertikale verdeling van onderwysbeheer, 1960	273
7.3.13	Die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika en onderwysbeheer	275
7.3.14	Enkele faktore wat tot in 1962 die behoud van die stelsel van verdeelde onderwysbeheer tot gevolg gehad het	275
7.3.15	Enkele nadele van die stelsel van vertikale verdeling van onderwysbeheer	277
7.4	ENKELE POGINGS EN VOORSTELLE OM DIE VERDEELDE ONDERWYSBEHEER TE BEÏNDIG	278
7.4.1	Inleiding	278
7.4.2	Die aanbevelings van die Provinsiale Administrasiekommissie, 1916 (die Jaggerkommissie) betreffende die onderwysbeheer in Suid-Afrika	279
7.4.3	Die Hofmeyerkommissie (1924)	280
7.4.4	Die Rooskommissie se aanbevelings rakende die onderwysbeheer (1934)	283
7.4.5	Die Transvaalse Onderwyskommissie se voorstelle ter verbetering van die onderwysbeheer, 1939	286
7.4.6	Die verslag van die Provinsiale Onderwyskommissie van Natal, 1946	287
7.4.7	Die Kommissie insake Tegniese en Beroepsonderwys (1948)	289
7.4.8	Die Provinsiale Onderwyskommissie van die Oranje-Vrystaat, 1951	291
7.4.9	Die Interkerklike Komitee insake Onderwys in Suid-Afrika, 1954	293
7.4.10	Die Van Wykverslag, 1955 (Transvaal) en die verslag van die Wentzelkommissie, 1963 (die Oranje-Vrystaat) in verband met gedifferensieerde sekondêre onderwys	295
7.4.11	Die stigting van die Nasionale Adviserende Onderwysraad (1962)	296
7.5	OORSIG	300

8	DIE PROVINSIALE BEHEER OOR DIE ONDERWYS, 1910-1966	303
8.1	INLEIDING	303
8.2	BEHEER OOR DIE ONDERWYS IN DIE KAAPPROVIN= SIE, 1910 TOT 1966	304
8.2.1	Beheer oor die onderwys gedurende die eerste dekade na unifikasie	304
8.2.2	Ordonnansie 5 van 1921 met betrekking tot die onderwysbeheer	306
8.2.2.1	Sentrale onderwysbeheer	306
8.2.2.2	Plaaslike onderwysbeheer	308
8.2.2.2.1	Skoolrade	308
8.2.2.2.2	Skoolkomitees	309
8.2.2.3	Die betekenis van Ordonnansie 5 van 1921 vir die onderwysbeheer	311
8.2.3	Enkele veranderinge in die onderwysbeheer by Ordonnansie 20 van 1956	312
8.2.3.1	Inleiding	312
8.2.3.2	Sentrale onderwysbeheer	312
8.2.3.3	Plaaslike onderwysbeheer	313
8.2.3.3.1	Skoolrade	313
8.2.3.3.2	Skoolkomitees	314
8.2.3.4	Die betekenis van Ordonnansie 20 van 1956 vir die onderwysbeheer	315
8.3	BEHEER OOR DIE ONDERWYS IN TRANSVAAL, 1910-1966	317
8.3.1	Onderwysbeheer in Transvaal na unifikasie, 1910-1938	317
8.3.2	Verslag van die Provinsiale Onderwyskommissie (1939) en die onderwysbeheer	320
8.3.2.1	Inleiding	320
8.3.2.2	Sentrale onderwysbeheer	320
8.3.2.3	Plaaslike onderwysbeheer	322
8.3.3	Die konsolidering van die Transvaalse onderwys= beheer by Ordonnansie 29 van 1953	323

8.3.3.1	Inleiding	323
8.3.3.2	Sentrale beheer oor die onderwys	324
8.3.3.3	Plaaslike onderwysbeheer	326
8.3.3.3.1	Skoolrade as plaaslike beheerinstansies	326
8.3.3.3.2	Skoolkomitees as plaaslike beheerinstansies	328
8.3.3.3.3	Die beheerrade	329
8.3.3.4	Samevatting	329
8.4	DIE ONTWIKKELING VAN DIE BEHEER OOR DIE ONDERWYS IN DIE ORANJE-VRYSTAAT, 1910-1966	332
8.4.1	Onderwysbeheer in die Oranje-Vrystaat na unifikasie, 1910-1920	332
8.4.2	Onderwysbeheer ingevolge Ordonnansie 9 van 1920	333
8.4.2.1	Sentrale beheer oor die onderwys	333
8.4.2.2	Plaaslike onderwysbeheerrade	334
8.4.2.2.1	Skoolrade	334
8.4.2.2.2	Plaaslike skoolkomitees	336
8.4.2.2.3	Beheerrade as plaaslike beheerliggame by skole wat nie onder beheer van skoolrade geval het nie	338
8.4.3	Die aanbevelings van die Provinsiale Onderwyskommissie (1951) oor die beheer oor die onderwys	339
8.4.3.1	Sentrale beheer oor die onderwys	339
8.4.3.2	Plaaslike onderwysbeheer	340
8.4.3.3	Samevatting	342
8.4.4	Die bepalings van Ordonnansie 16 van 1954 in verband met die onderwysbeheer in die Oranje-Vrystaat gedurende die tydperk 1954 tot 1966	343
8.4.4.1	Sentrale beheer oor die onderwys	343
8.4.4.2	Plaaslike beheer oor die onderwys	345
8.4.4.2.1	Skoolrade as plaaslike onderwysbeheerliggame	345
8.4.4.2.2	Skoolkomitees	346

8.4.4.2.3	Beheerrade	348
8.4.4.3	Opsomming	348
8.5	DIE BEHEER OOR DIE ONDERWYS IN NATAL VANAF 1910 TOT 1966	349
8.5.1	Die Natalse onderwysbeheer vanaf Uniewording tot 1941	349
8.5.2	Enkele ontwikkelinge in die Natalse onder= wysbeheer tydens die tydperk 1942-1966	353
8.5.2.1	Sentrale onderwysbeheer	353
8.5.2.2	Plaaslike beheer oor die onderwys	354
8.5.3	Opsomming	356
8.6	SAMEVATTING	357
9	DIE BEÏNDIGING VAN VERDEELDE BEHEER OOR DIE ON= DERWYS EN VERDERE ONTWIKKELING IN DIE PROVINSIA= LE ONDERWYSBEHEER	362
9.1	INLEIDING	362
9.2	DIE ONDERWYSWETTE VAN 1967	364
9.2.1	Die Wet op die Nasionale Onderwysbeleid, 1967 (Wet 39 van 1967)	364
9.2.2	Die Wet op Gevorderde Tegniese Onderwys, 1967 (Wet 40 van 1967)	366
9.2.3	Die Wet op Onderwysdienste, 1967 (Wet 41 van 1967)	367
9.2.4	Die betekenis van die onderwyswette van 1967 vir die onderwysbeheer in die RSA	368
9.3	ENKELE WYSIGINGS OP DIE ONDERWYSWETTE VAN 1967 TEN OPSIGTE VAN DIE VERANTWOORDELIK= HEID VAN DIE SENTRALE REGERING EN DIE PROVINSIALE OWERHEID IN DIE ONDERWYSBEHEER	371
9.3.1	Pre-primêre onderwys onder beheer van die provinsiale owerhede	372
9.3.2	Die Wysigingswet op die Nasionale Onderwys= beleid, 1969 (Wet 73 van 1969) se invloed	

or die onderwysbeheer	372
9.3.3 Verandering in die samestelling van die NOR, 1974	374
9.4 ONTWIKKELINGE IN DIE PROVINSIALE ONDERWYSBEHEER= STELSELS, 1967-1979	375
9.4.1 Inleiding	375
9.4.2 Die reëlings met betrekking tot die onder= wysbeheer in die Kaapprovinsie, 1967-1979	375
9.4.2.1 Inleiding	375
9.4.2.2 "Sentrale" beheer oor die provinsiale onder= wys in die Kaapprovinsie	376
9.4.2.3 Plaaslike beheer oor die onderwys	377
9.4.2.3.1 Inleiding	377
9.4.2.3.2 Die skoolrade	377
9.4.2.3.3 Skoolkomitees	379
9.4.2.3.4 Advieskomitees	379
9.4.2.4 Opsomming	380
9.4.3 Beheer oor die provinsiale onderwys in Transvaal, 1967-1979	381
9.4.3.1 Inleiding	381
9.4.3.2 Die "sentrale" beheer oor die provinsiale on= derwys	383
9.4.3.3 Plaaslike beheer oor die onderwys	384
9.4.3.3.1 Skoolrade	385
9.4.3.3.2 Skoolkomitees	386
9.4.3.3.3 Beheerrade	387
9.4.3.3.4 Adviesrade	387
9.4.3.4 Samevatting	388
9.4.4 Die beheer oor die provinsiale onderwys in die Oranje-Vrystaat, 1967-1979	390
9.4.4.1 Inleiding	390
9.4.4.2 "Sentrale" beheer	390
9.4.4.3 Beheerrade as plaaslike beheerliggame	392

9.4.4.4	Opsomming	392
9.4.5	Beheer oor die onderwys in Natal, 1967-1979	393
9.4.5.1	Inleiding	393
9.4.5.2	Die "sentrale" beheer oor die onderwys in Natal	393
9.4.5.3	Die adviserende skoolkomitees en adviesrade as liggame verantwoordelik vir plaaslike onderwysbeheer	396
9.4.5.4	Opsomming	398
9.5	BEHEER OOR DIE ONDERWYS VERSKAF AAN DIE SKOLE ONDER DIE VERANTWOORDELIKHEID VAN DIE DEPARTEMENT VAN NASIONALE OPVOEDING	398
9.5.1	Inleiding	398
9.5.2	Sentrale beheer	398
9.5.3	Plaaslike beheer oor die onderwys	401
9.5.3.1	Inleiding	401
9.5.3.2	Rade van bestuur vir die kinderskole	402
9.5.3.3	Die adviesrade van departementele skole vir buitengewone onderwys	403
9.5.4	Opsomming	403
9.6	SAMEVATTING EN KRITIESE BESKOUIING	405
10	SAMEVATTING, EVALUERING EN AANBEVELINGS	408
10.1	SLOTOORSIG EN EVALUERING	408
10.1.1	Taakstelling en veld van ondersoek	408
10.1.2	Die grondlegging van die beheer oor Blanke-onderwys in die Kaapkolonie, 1652-1838	408
10.1.3	Beheer oor die onderwys in die Kaapkolonie, 1839-1909	412
10.1.4	Beheer oor die onderwys in Transvaal, 1838 tot 1909	414
10.1.5	Die ontwikkeling van die onderwysbeheer in die Oranje-Vrystaat, 1838-1909	417

10.1.6	Reëling met betrekking tot die beheer oor die onderwys in Natal, 1838-1909	418
10.1.7	Die vraagstuk van verdeelde beheer oor die onderwys sedert 1910 en die huidige bedeling ten opsigte van die aandeel van die sentrale regering, die provinsies en die ouers in die onderwysbeheer	421
10.2	ENKELE AANBEVELINGS TER VERBETERING VAN DIE REËLINGS MET BETREKKING TOT DIE BEHEER OOR DIE ONDERWYS	424
10.3	BEHEER OOR 'n ALMALINSLUITENDE ONDERWYSSTELSEL BINNE 'n EVENTUELE NUWE STAATKUNDIGE BESTEL IN DIE REPUBLIEK VAN SUID -AFRIKA	433
	SUMMARY	436
	BRONNE	445
	FIGURE	
2.1	Die beheerstruktuur volgens die Skoolorder van De Mist	34
2.2	Die onderwysbeheerstruktuur, 1813	42
2.3	Die onderwysbeheerstruktuur, 1836	46
3.1	Beheer oor die onderwys, 1842	58
3.2	Onderwysbeheer, 1855	59
3.3	Struktuur van beheer oor die onderwys, 1858	60
3.4	Beheerstruktuur volgens die Onderwyswet van 1865	66
3.5	Beheerstruktuur soos geïmplementeer ooreenkomstig die Skoolraadwet, 1905	78
4.1	Onderwysbeheer kragtens die Van der Linden-reglement, 1852	88
4.2	Die onderwysbeheerstruktuur gedurende die tydperk 1859 tot 1865	93
4.3	Onderwysbeheer in die ZAR, 1866	100
	xvi	

4.4	Onderwysbeheer in die ZAR volgens Wet 4 van 1874	109
4.5	Die onderwysbeheerstruktuur by Wet 1 van 1882	120
4.6	Die beheerstruktuur vir onderwysvoorsiening aan die Uitlanders in Transvaal	128
4.7	Beheerstruktuur tydens die periode 1903 tot 1905	138
4.8	Die organisasie-struktuur van die Transvaalse Onderwysdepartement, 1905-1907	142
4.9	Onderwysbeheerstruktuur tydens die periode 1905-1907	147
4.10	Onderwysbeheerstruktuur kragtens Wet 25 van 1907	157
5.1	Beheerstruktuur oor die onderwys in die Oranje-Vrystaat, 1854-1862	169
5.2	Beheerstruktuur oor die onderwys volgens Ordonnansie 5 van 1872	181
5.3	Onderwysbeheerstruktuur in die Oranje-Vrystaat gedurende die tydperk 1891-1899	190
5.4	Onderwysbeheer kragtens Ordonnansie 27 van 1903	199
5.5	Onderwysbeheerstruktuur na aanleiding van die Hertzog-onderwyswet (Wet 35 van 1908)	213
6.1	Die onderwysbeheerstruktuur volgens Wet 15 van 1877	233
6.2	Beheerstruktuur volgens Wet 5 van 1894	239
6.3	Onderwysbeheerstruktuur in Natal onmiddellik voor unifikasie in 1910	242
7.1	Die horisontale verdeling van die beheer oor Blanke-onderwys in Suid-Afrika onmiddellik na 1910	250
7.2	Die vertikale verdeling van die onderwysbeheer, 1960	274
8.1	Die onderwysbeheerstruktuur in die Kaapprovinsie in 1966	316
8.2	Die onderwysbeheerstruktuur (1966) ingevolge die Onderwysordonnansie van 1953 (Ord. 29 van 1953)	331
8.3	Die onderwysbeheerstruktuur in die Oranje-Vrystaat, 1966	350
8.4	Die onderwysbeheerstruktuur in Natal, 1966	358

9.1	Die horisontale verdeling van die verantwoordelikheid vir die implementering van die nasionale onderwysbeleid	371
9.2	Die "boonste" organisasie-struktuur van die Kaaplandse Onderwysdepartement, 1979	377
9.3	Die onderwysbeheerstruktuur in Kaapland teen 1979	382
9.4	Die "boonste" organisasie-struktuur van die Transvaalse Onderwysdepartement teen 1979	384
9.5	Beheer oor die provinsiale onderwys in Transvaal, 1979	389
9.6	Die "boonste" organisasie-struktuur van die Onderwysdepartement van Oranje-Vrystaat	391
9.7	Die struktuur waardeur die beheer oor provinsiale onderwys in die Oranje-Vrystaat uitgeoefen word, 1979	394
9.8	Die "boonste" organisasie-struktuur van die Natalse Onderwysdepartement	396
9.9	Die onderwysbeheerstruktuur in Natal, 1979	399
9.10	Die "boonste" organisasie-struktuur van die Departement van Nasionale Opvoeding	401
9.11	Die beheer oor die kinderskole en departementele skole vir buitengewone onderwys	404